

TÜRKİYE'DE ENFLASYON VERİLERİNE OLAN GÜVEN: NİCELİKSEL BİR DEĞERLENDİRME

Hakan Kara
Bilkent Üniversitesi

Doruk Okuyan
London School of Economics

Sayı: WP202601

Türkiye’de Enflasyon Verilerine Olan Güven: Niceliksel Bir Değerlendirme¹

Hakan Kara² ve Doruk Okuyan³

Eylül 2026

Özet: Türkiye’de resmî enflasyon istatistikleri kamuoyu gündemini meşgul etmektedir. Bu çalışmada, basında yer alan haberler üzerinden, sözlük temelli metin analizi kullanılarak resmî enflasyon verilerine bakışı ölçen kapsamlı bir endeks geliştirilmektedir. Enflasyon ölçümüne dair kamuoyu algısını etkileyebilecek haber akışı ve kurumsal değişiklikler eşliğinde, endeksin zaman içindeki seyri yorumlanarak temel kırılma noktaları tespit edilmektedir. Ayrıca, muhalif ve muhalif olmayan haber siteleri için de benzer bir analiz yapılmaktadır. Geliştirdiğimiz endeksler, enflasyon ölçümüne dair algının 2018 yılından itibaren kademeli olarak bozulduğunu, 2021 sonrasında ise bozulmanın hızlandığını göstermektedir. 2023 seçimlerinden sonra kısmi düzelme eğilimi gözlenirse de 2026 Temmuz itibarıyla resmî enflasyon istatistiğine olan güven algısının eski seviyelerine dönemediği görülmektedir. Sonuçlar, enflasyon ölçümü konusunda iletişim, şeffaflık, yönetim ve kamuoyunu ikna etme anlamında hâlâ alınacak mesafe olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: TÜFE, enflasyon ölçümü, enflasyon beklentileri, güven endeksleri, TÜİK, istatistiksel güvenilirlik, metin analizi, kurumsal güven

JEL Sınıflaması: E3, D84, C43

¹ Yorum ve önerileri için Çağrı Sarıkaya'ya teşekkür ederiz.

² Bilkent Üniversitesi İktisat Bölümü, E-mail: hkara@bilkent.edu.tr

³ London School of Economics, E-mail: d.okuyan@lse.ac.uk

Türkiye’de Enflasyon Verilerine Olan Güven: Niceliksel Bir Değerlendirme

“Güven ruh gibidir; terk ettiği yere asla geri dönmez”

— Publilius Syrus, *Sententiae*

1. Giriş

Resmî tüketici enflasyonuna dair açıklanan rakamlar, dünyanın hemen her yerinde en çok sorgulanan veriler arasındadır.⁴ Enflasyon ölçümüne olan güven, ekonomi politikası üretim sürecinde son derece kritik bir parametredir. Resmî enflasyon verilerine güvenin yeterince güçlü olmadığı ülkelerde enflasyon beklentilerini yönetmek daha zordur. Fiyatlama davranışlarını düzeltmek ise daha fazla çaba ister. Bu nedenle enflasyonla mücadele programlarının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için öncelikle resmî istatistiklere olan güvenin güçlü olması gerekir. Güven düzeyi ise yıllar içinde uygulanan politikalar, iletişim ve enflasyonun öngörülebilirliği gibi faktörlere göre değişebilmektedir.

Enflasyonun doğru ölçülmesi, doğrudan pratik iktisadi hayat için de kritik bir konudur. Birçok önemli fiyat ve gösterge belirlenirken resmî enflasyon rakamları referans alınır. Türkiye’de süregelen yüksek enflasyon nedeniyle fiyatlamalarda endekslemenin yaygın hale gelmesi, konunun önemini artırmaktadır. Eğitim ve kira bedellerinden memur maaşları ile emekli aylıklarına kadar birçok parametre, kısmen ya da tamamen resmî enflasyona endekslenmiştir. Ayrıca Hazine borçlanmasında enflasyona endekli tahvillerin önemli bir yer tutması da enflasyon ölçümünü önemli kılan bir diğer unsurdur. Böyle bir yapı içinde, enflasyon ölçümüne olan bakış ve algı ayrı bir önem taşımaktadır.

Türkiye’de 2018 sonrasında ve özellikle 2021 sonlarında hızla yükselen enflasyonla birlikte resmî enflasyon istatistiklerinin kamuoyu gündemini normalin üzerinde meşgul ettiği görülmektedir. Resmî enflasyon ölçümlerine olan güven ve hissiyat konusu kamuoyunda sıkça dile getirilmesine rağmen, bu güvenin (ya da olumsuz hissiyatın) derecesinin zaman içinde nasıl seyrettiğini ölçen bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, söz konusu boşluğu doldurarak tartışmayı daha somut ve niceliksel bir zemine taşımaktır.

Bu çerçevede, çalışmada öncelikle TÜİK-TÜFE enflasyonunu diğer emsal göstergelerle kıyaslayarak kırılma noktalarını tespit ediyor ve enflasyon ölçümüne duyulan güveni etkileme potansiyeli taşıyan olayları kronolojik olarak raporluyoruz. Daha sonra, haber sitelerinden derlediğimiz yazılar üzerinde sözlük temelli metin analizi uygulayarak resmî enflasyon ölçümüne ilişkin bir güven(sizlik) endeksi geliştiriyoruz. Genel endeksin yanı sıra muhalif ve muhalif olmayan haber siteleri için ayrı endeksler oluşturuyoruz. Sonraki aşamada endeksin zaman içindeki seyrini;

⁴Örneğin Cavallo, Cruces ve Perez-Truglia (2016) yaptıkları bir anketin sonucunda ABD hanehalkının %32’sinin resmî enflasyon verisine güvenmediğini tespit ettiklerini belirtmektedir.

resmî istatistikler, ekonomi yönetimindeki kritik değişimler ve kamuoyu algısını etkileyebilecek önemli dönüm noktaları eşliğinde yorumluyoruz. Sonuç ve genel değerlendirme bölümünde ise bulguları özetleyerek bazı öneriler sunuyoruz. Geliştirdiğimiz endeksler, enflasyon ölçümüne dair algının 2018 yılından itibaren kademeli olarak bozulduğunu, 2021 sonrasında ise bozulmanın hızlandığını göstermektedir. 2023 seçimlerinden sonra kısmi düzelme eğilimi gözlemlense de 2026 Temmuz itibarıyla resmî enflasyon istatistiğine olan güven algısının eski seviyelerine dönemmediği görülmektedir. Bu sonuçlar, enflasyon ölçümü konusunda iletişim, şeffaflık, yönetim ve kamuoyunu ikna etme anlamında hâlâ alınacak mesafe olduğuna işaret etmektedir.

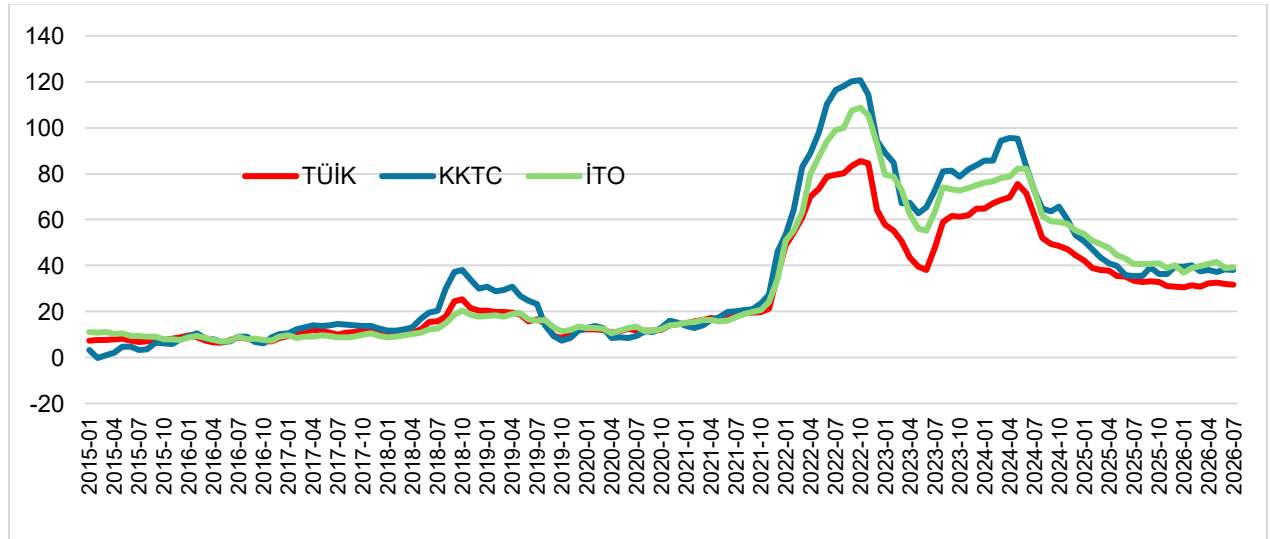
2. Tüketici Fiyat Enflasyonu: TÜİK ve Bazı Emsal Göstergelerin Kıyaslanması

Enflasyon ölçümüne olan güvene ve algıya dair potansiyel kırılma noktalarını tespit etmek için bu bölümde TÜFE ile diğer bazı emsal enflasyon ölçümlerini zaman içinde kıyaslıyoruz.

Tarihsel olarak TÜİK enflasyon verisi ile uyumlu hareket eden İstanbul İTO ve KKTC İstatistik Kurumu enflasyon verileri Grafik 1’de yer alıyor. 2021 yılına kadar bu serilerin genelde beraber hareket ettiği, zaman zaman farklar ortaya çıksa da uzun yıllar süren sistematik sapmaların oluşmadığı görülüyor. Örneğin, 2018 yılındaki döviz krizi dönemini takiben arada önemli farklar oluşmuş, ancak şokun ortadan kalkmasıyla beraber her üç seri ile ölçülen enflasyon yeniden birbirine yakınsamıştır. 2021 yılından sonra ise TÜFE enflasyonunun beş sene boyunca tutarlı olarak diğer enflasyon göstergelerinin altında kalması dikkat çekmektedir.

Endeksler arasında zaman içinde oluşan birikimli farklar daha çarpıcı bir tablo sunmaktadır. 2018 Ocak’tan itibaren birikimli yükseliş olarak bakıldığında TÜİK TÜFE endeksi %1173 artarken, İTO ücretliler geçinme endeksi %1714, KKTC tüketici fiyat endeksi ise %2146 artmıştır.

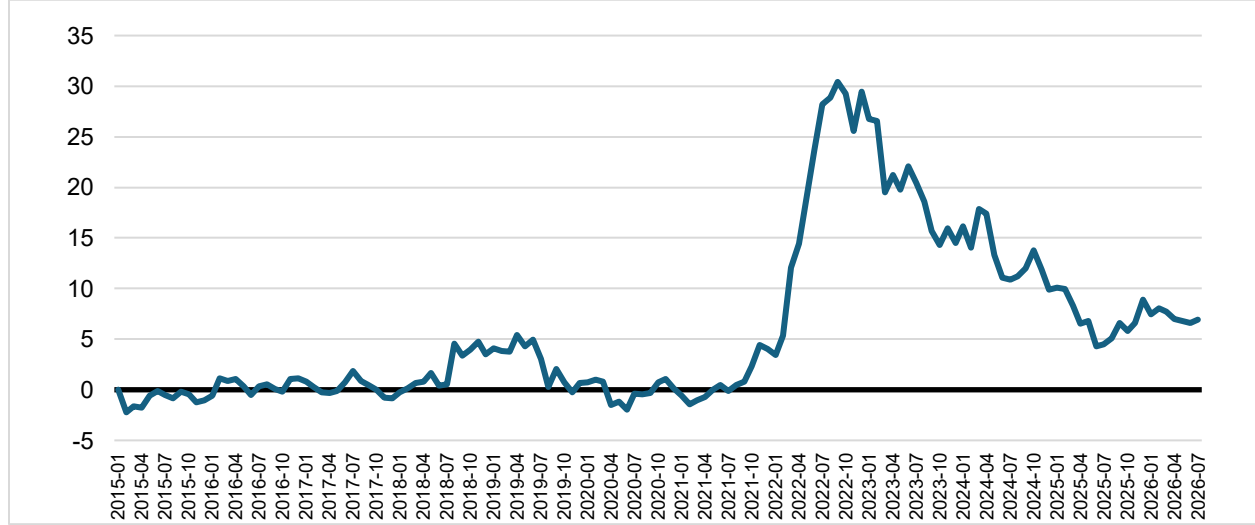
Grafik 1 Yıllık Enflasyon Oranları (%)

Not: İTO serisi, İstanbul Ticaret Odası tarafından İstanbul'daki perakende fiyat hareketlerini ölçmek üzere hesaplanan Ücretliler Geçinme Endeksi'ndeki (1995=100), KKTC serisi ise KKTC İstatistik Kurumu tarafından hesaplanan Tüketici Fiyatları Endeksi'ndeki 12 aylık yüzde değişimi göstermektedir.

Daha sade bir gösterim için Grafik 2’de, TÜİK’in yayınladığı Türkiye enflasyon verileri ile emsal diğer verilerin ima ettiği enflasyon ortalamasını kıyaslıyoruz. 2022 ortasında tepe noktaya ulaşan enflasyon farkının, 2023’ten itibaren azaldığı fakat 2026 Temmuz itibarıyla normallerine henüz tam dönmediği görülüyor.

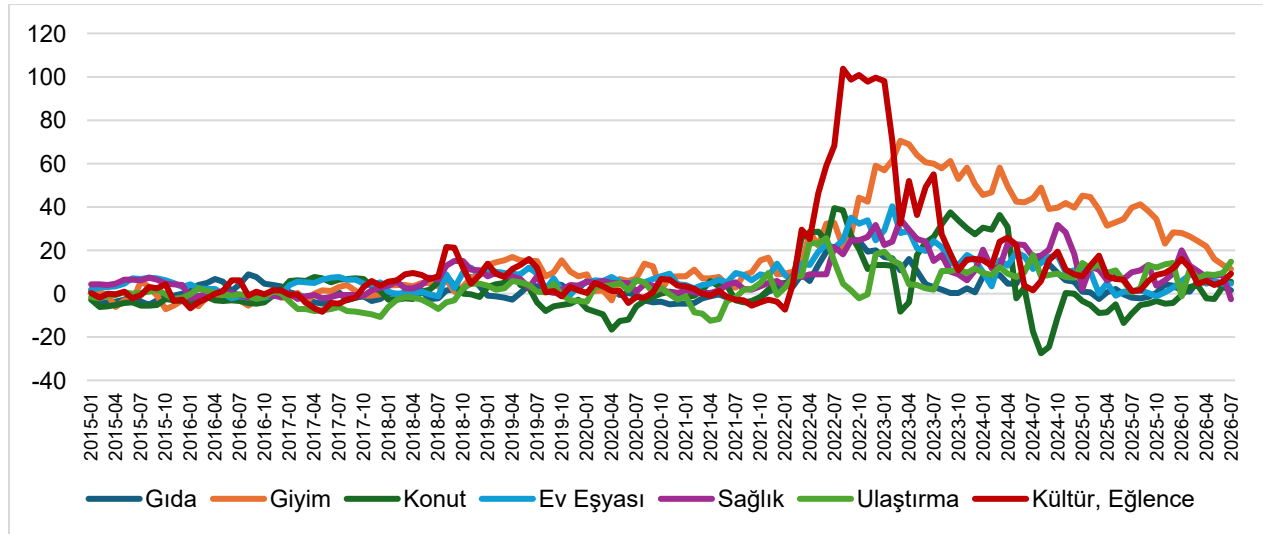
Grafik 2 Diğer Kaynakların Ortalaması ile TÜİK Enflasyon Farkı

Not: Her ay için İTO ve KKTC’nin 12 aylık enflasyon oranlarından TÜİK’in 12 aylık enflasyon oranı ayrı ayrı çıkarılmış, ardından elde edilen iki yüzde puan farkının aritmetik ortalaması alınmıştır.

Ayrışmanın enflasyonun hangi alt kalemlerinden kaynaklandığını görmek için bir önceki grafikteki egzersizi TÜFE alt grupları için de yapıyoruz. 2021 sonrası özellikle kültür, eğlence ve giyim kalemlerinde TÜFE ile emsal enflasyon ölçümlerinin belirgin biçimde farklılaştığı dikkat çekiyor.

Grafik 3 Alt Kalemler İtibarıyla TÜİK ve Diğer Kaynaklar Enflasyon Farkı (%)

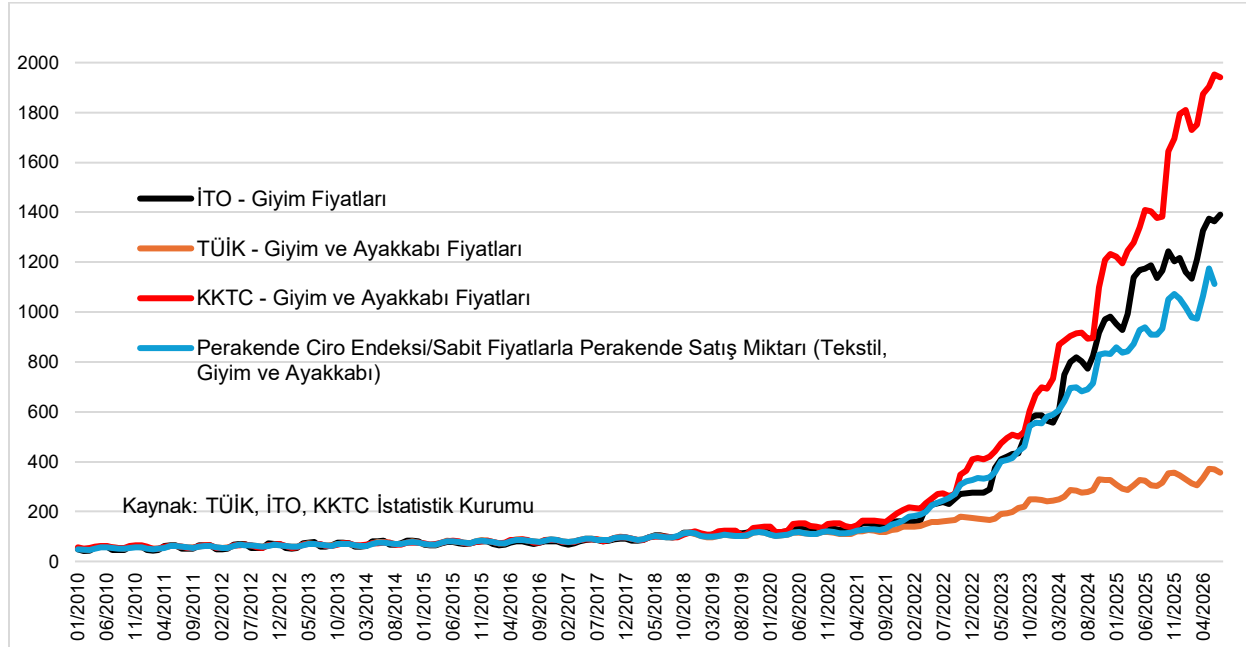

Not: Her ay için ilgili enflasyon alt kalemlerinin İTO ve KKTC’nin 12 aylık enflasyon oranlarından TÜİK’in 12 aylık enflasyon oranı çıkarılarak aritmetik ortalaması alınmıştır.

Kullandığımız TÜİK-TÜFE'ye “emsal” serilerin yöntem, içerik ve örnekleminde ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca İstanbul, KKTC ve Türkiye genelinde tüketici sepetlerinin dağılımı birbirinden farklıdır. Dolayısıyla bu üç enflasyonun dönemsel olarak belirgin sapmalar göstermesi doğal görülmelidir. Örneğin, KKTC'de tüketimin daha fazla ithalata dayalı olması, döviz kurundan ithal ürünlere fiyat geçişinin daha hızlı ve daha yüksek olmasına neden olabilmektedir. Öte yandan, satın alma gücü paritesi teorisine göre İstanbul ve KKTC ile Türkiye arasında dış ticarete konu ürünlerde (mallar) fiyat farklarının sürekli açılmaya devam etmesi mümkün değildir. Bu nedenle burada herhangi bir dönemdeki enflasyon farklılaşmasından ziyade yıllar içinde devam eden sistematik bir farklılaşma daha önemli görülmelidir.

Bu doğrultuda en çarpıcı örneklerden biri olan giyim kalemini mercek altına aldığımızda, TÜFE'nin uzun yıllar KKTC ve İTO fiyat verileriyle birlikte hareket ettiği, 2018 Ekim ayından itibaren ise arada farkların oluşmaya başladığı dikkat çekmektedir. 2021 yılından sonraki dönemde birikimli enflasyon farkları devasa düzeylere ulaşmaktadır. TÜFE altında yer alan giyim kalemi 2022 başından 2026 ortasına kadar yaklaşık %157 artarken İTO ve KKTC giyim fiyatları sırasıyla %764 ve %798 artmıştır. Daha da ilginç, aynı dönemde TÜİK'in kendi ürettiği veri olan perakende giyim satış deflatöründeki artış oranı %521 olarak gerçekleşerek TÜFE'den ziyade İTO ve KKTC verilerine daha yakın bir eğilim sergilemektedir. Yani aynı kurumun giyim fiyatlarına dair ölçtüğü iki seri birbirinden kopmuştur. Endeksler arasındaki farkların zaman içinde izahı zor düzeylere ulaşması ve süregelen olması, özellikle 2021 sonrasındaki dönem için enflasyon ölçümüne dair açıklama gerektiren bir husustur.

Grafik 4 Giyim Fiyatları (2018=100)

3. Kurumsal ve İdari Gelişmeler

TÜFE ve diğer enflasyon verileri arasında dikkat çekici ayrışmalar gözlenirken arka planda 2018'den itibaren kurumsal güvenilirliğı etkileme potansiyeli olan bazı idari/teknik gelişmelerin de yaşandığını hatırlatalım. Bu konuda özellikle 2022 yılı bir dönüm noktası olarak değerlendirilebilir. Bu dönemde önce TÜİK başkanının değışmesi, ardından fiyat ölçüm masası başta olmak üzere TÜİK'te kritik görev değışikliklerinin yaşanması ve sonrasında madde fiyatlarının yayınlanmasının durdurulması gibi olaylar, enflasyon verilerine dair toplumsal hassasiyeti artıran gelişmeler olmuştur (Tablo 1). Ayrıca örneklem dönemimizde TCMB Başkanı ile Hazine ve Maliye Bakanı düzeyinde sıkça görev değışimi olması da bu süreci beslemiş olabilir.⁵ (Bütün bu tespitler sonraki bölümlerde geliştirilen güven(sizlik) endeksindeki kırılma noktaları ile ilişkilendirilecektir.)

Tablo 1 Enflasyon Ölçümüne Dair Algı/Güveni Etkileme Potansiyeli Taşıyan Olaylar

No	Olay Türü	Tarih	Açıklama
1	Maliye Bakanı Değişikliği	24.11.2015	Naci Ağbal Maliye Bakanı olarak atanmıştır.
2	TÜİK Üst Düzey Atamalar	16.02.2016	Mehmet Aktaş vekaleten kurum başkanlığına atanmıştır.
3	Hazine ve Maliye Bakanı Ataması	11.07.2018	Cumhurbaşkanlığı sistemi ile birlikte Hazine ve Maliye birleştirilerek Berat Albayrak Hazine ve Maliye Bakanlığına (HMB) atanmıştır.
4	TÜİK Üst Düzey Atamalar	03.10.2018	Fiyat İstatistiklerinden sorumlu Başkan Yardımcısı görevden alınmıştır.
5	TÜİK Üst Düzey Atamalar	18.04.2019	Yinal Yağan vekaleten kurum başkanlığına atanmıştır.
6	TÜİK Üst Düzey Atamalar	22.05.2020	Muhammed Cahit Şirin vekaleten kurum başkanlığına atanmıştır.
7	Hazine ve Maliye Bakanı Değişikliği	10.11.2020	Lütfi Elvan Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmıştır.
8	TÜİK Üst Düzey Atamalar	15.02.2021	Ahmet Kürşad Dosdoğru TÜİK Başkanlığına vekâleten atanmıştır.
9	TÜİK Üst Düzey Atamalar	02.03.2021	Sait Erdal Dinçer TÜİK Başkanı olarak atanmıştır.
10	Hazine ve Maliye Bakanı Değişikliği	02.12.2021	Nureddin Nebati Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmıştır.
11	TÜİK Üst Düzey Atamalar	29.01.2022	Erhan Çetinkaya TÜİK Başkanı olarak atanmıştır.
12	Veri Şeffaflığı	19.05.2022	TÜİK Fiyat İstatistikleri Dairesi Başkanı görevinden istifa etmiştir.
13	Veri Şeffaflığı	03.06.2022	Ortalama madde fiyatlarının yayınlanmasına son verilmiştir.

⁵ 2019-2024 döneminde beş yıldan kısa bir süre içinde beş merkez bankası başkanının değışmesi de yönetim algısını ve genel anlamda kurumsal güveni olumsuz etkilemiş olabilir. Ancak, bu olaylar istatistik kurumunun idari, kurumsal ve şeffaflık yapısı ile doğrudan ilişkili olmadığından Tablo 1'de listelenmemiştir.

14	Veri Şeffaflığı	03.08.2022	Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, DİSK'in ortalama madde fiyatlarının açıklanması talebine ilişkin itirazını reddetmiştir.
15	Yargı Süreci	11.11.2022	DİSK, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun ret kararına karşı dava açmıştır.
16	Yargı Süreci	31.03.2023	Ankara 6. İdare Mahkemesi DİSK'in madde fiyatları talebinin karşılanmamasını hukuka aykırı bulmuştur.
17	Hazine ve Maliye Bakanı Değişikliği	04.06.2023	Mehmet Şimşek Hazine ve Maliye Bakanı olarak atanmıştır.
18	Yargı Süreci	03.04.2024	TÜİK'in İdare Mahkemesi kararına itirazının Danıştay tarafından reddedildiği ve kararın kesinleştiği DİSK tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.
19	Veri Şeffaflığı	13.06.2024	TÜİK, ortalama madde fiyatlarının Mayıs 2022'den beri hesaplanmadığını ve bu nedenle bilgi talebinin karşılanamayacağını açıklamıştır.
20	TÜİK Üst Düzey Atamalar	09.05.2026	Mehmet Arabacı TÜİK Başkanı olarak atanmıştır.

Tablo 1'de özetlediğimiz olaylar ve anılan dönemde enflasyon göstergelerinde ortaya çıkan sıra dışı hareketler birlikte değerlendirildiğinde, enflasyon ölçümüne dair güvenin zaman içindeki takibi ilginç ve önemli hale gelmektedir. Bu çerçevede, resmî enflasyon istatistiklerine dair güven algısının zaman içindeki seyrinin takip edilebilmesini sağlayan nicel göstergelerin oluşturulması, tartışmayı nesnel bir platforma taşımak açısından faydalı olacaktır.

4. Enflasyon Ölçümüne Dair Güven Algısı: Yöntem ve İlgili Literatür

Makroekonomi ile ilişkili kurumlara olan güveni inceleyen çalışmalar genelde para ve maliye otoriteleri gibi politika üreten kurumlara odaklanmaktadır. Kendisi politika yapmayan fakat karar alıcılara temel girdi sağlayan istatistik kurumlarına ve özellikle enflasyon verisine olan güvene dair çalışmalar ise bazı gelişen piyasa ülkeleri ile sınırlıdır.

Literatüre baktığımızda enflasyon ölçümü ile ilişkili çalışmalarda bu konuda bir dönem ciddi sorunlar yaşanan Arjantin örneğinin sıkça gündeme geldiği görülmektedir. Örneğin Cavallo, Cruces ve Perez-Truglia (2016), Arjantin'de resmî enflasyon verilerinin manipüle edildiği 2007–2015 dönemini doğal deney ve anket deneyiyle incelemektedir. Gözlemsel veriler, bu dönemde hanehalkı beklentilerinin resmî enflasyondan uzaklaşarak alternatif göstergelere yaklaştığını göstermektedir. Bu makale, resmî enflasyon verisine güven kaybını ve alternatif göstergelerin kullanımını incelemesi yönünden çalışmamızla ilgili olsa da güvenin zaman içinde değişimini ölçmemektedir.

Bizim çalışmamız literatürden farklı olarak, temel bir resmî istatistiğin ölçümüne olan güvene dair bir metrik oluşturarak bu göstergenin zaman içindeki gelişimine odaklanmaktadır. Endeksler haber sitelerinden derlenen verilerle oluşturulmaktadır. Dolayısıyla doğrudan basında yer aldığı şekli ile enflasyon güveni/algısını ölçmektedir.

Bu doğrultuda, geniş bir küresel haber ağını Şubat 2015'ten itibaren izleyerek haberlerin kaynaklarını, anahtar kelimelerini, konularını vb. içeriklerini toplulaştıran GDELT 2.0 veri

tabanından orijinal dili Türkçe ve konusu enflasyon olan haber bağlantılarını derledik. Ek olarak, Oxford Üniversitesi'ne bağlı Reuters Institute for the Study of Journalism tarafından yıllık olarak yayımlanan *Digital News Report* raporlarından Türkiye'de en çok kullanılan çevrimiçi haber sitelerini belirledik. Genel endeksin oluşturulmasında, 2016 ve sonrasında Türkiye'nin yer aldığı raporlarda bulunan farklı 21 haber sitesini⁶ kullandık. GDELT'e ek olarak Media Cloud veri tabanından TÜİK ve enflasyon ile ilgili haberleri de topladık. İki veri tabanındaki yinelenen haberleri örneklemden çıkardık. Muhalif ve muhalif olmayan haber siteleriyle birlikte toplam 33 haber sitesi için yaklaşık 385 bin haber linkinden 363 bin haber metnini çektik. Son olarak, TÜİK ve enflasyon ile ilgili haberleri filtrelemek amacıyla, içinde "TÜİK" (veya "Türkiye İstatistik Kurumu") ve "enflasyon" kelimeleri (kelimelere gelen ekler dahil) geçen haberleri ayrıştırdık. Filtreleme sonucu nihai analizde (genel endeks için) yaklaşık 36 bin haber yer almıştır.

Resmî enflasyon verisine olan güvene ilişkin bir gösterge oluşturmak amacıyla, güvenilirlikle bağlantılı anahtar kelimeleri belirledik.

Anahtar kelime listesini şu sözcük, sözcük gövdesi ve ifadelerden oluşturduk: "İTO", "İstanbul Ticaret Odası-", "gerçek enflasyon-", "hissedilen enflasyon-", "algılanan enflasyon-", "resmî rakam-", "resmî veri-", "resmî enflasyon-", "hesaplama yöntem-", "manipül-", "çarpıt-", "düşük göster-", "olduğundan düşük-", "şaibe-", "gerçeği yansıtm-", "gerçek enflasyonu yansıtm-", "güvenilirlik- / güvenilirliğ-", "inandırıcılık- / inandırıcılığı-", "güven sorunu-", "güvensiz-", "güvenmiyor-", "güvenmey-", "güvenmem-", "güvenmedi-", "güvenmez-", "güven kayb-"; "güven", "güveni", "güvenin", "güvenimiz", "güvenleri", "güvenlerin" veya "güvenlerini" ifadelerini izleyen "sarsıl-", "zedelen-", "yitir-", "kaybet-" veya "kaybedil-" gövdeleri; ayrıca "güven duym-", "güven kalmadı-", "güven kalmam-", "kuşku-", "şüphe-", "uçurum-" ve "makas açıl-". (Tire ile biten ifadelerde daha uzun ve ek almış biçimler de sayıma dâhil edilmektedir.)

Aylık dalgalanmaların etkisini azaltmak amacıyla, anahtar kelimelerin toplam kelime sayısına oranını 12 aylık hareketli dönemler için hesapladık ve elde ettiğimiz değeri binle çarptık. Dolayısıyla, endeks bin kelime başına düşen ifade sayısını göstermektedir.

$$\text{Güvensizlik Endeksi}_t = \frac{\sum_{j=0}^{11} \text{Güvensizlik ile ilişkili ifade sayısı}_{t-j}}{\sum_{j=0}^{11} \text{Toplam kelime sayısı}_{t-j}} * 1000$$

İktisadi yazında, medya sitelerinden derlenen haberlerden enflasyona dair göstergeler elde etmeye yönelik çalışmalar yakın dönemde giderek artmaktadır. Larsen, Thorsrud ve Zhulanova (2021), yaklaşık beş milyon haberi konularına göre ayırıp medya göstergeleri oluşturarak bu göstergelerle gerçekleşen enflasyonu ve hanehalkı enflasyon beklentilerini tahmin etmeye çalışmaktadır. Enflasyon algısına daha doğrudan odaklanan De Bandt vd. (2023) ise Fransa'da 2004-2022 döneminde 30 basın kaynağından derlenen 1 milyondan fazla haberde enflasyon ve fiyatlarla ilişkili anahtar kelimeleri kullanarak medya temelli bir enflasyon algı göstergesi oluşturmaktadır. Bizim çalışmamız ise benzer bir yaklaşımı, doğrudan enflasyon algısı yerine resmî enflasyon verisine olan güven(sizlik) algısına uygulamaktadır. Bu doğrultuda, resmî

⁶ 2016 ve sonrasındaki raporlarda yer alan tüm haber siteleri analize dahil edilmiştir. Bu haber siteleri A Haber, Anadolu Ajansı, BBC, CNN Türk, Cumhuriyet, Ensonhaber, Haber7, Haberler, Habertürk, Hürriyet, İnternethaber, Memurlar, Milliyet, Mynet, NTV, Odatv, Onedio, Sabah, SonDakika, Sözcü ve TRT Haber'dir.

istatistiğin güvenilirliğine dair tartışmanın basındaki yoğunluğu üzerinden bir endeks geliştirilmektedir.

Haber metinlerinden güvene dair çıkarım yapması bakımından çalışmamıza en yakın örneklerden biri Baker ve Lam (2022)'dir. Yazarlar, Fed'in 2021 yılında enflasyonun geçici olduğuna ilişkin açıklamasının kredibilitesini ölçmek amacıyla, geliştirdikleri kredibilite sözlüğünü uygulayarak Fed'in bu sinyaline duyulan güvenin medyaya yansımalarına dair bir endeks oluşturmuşlardır.

Resmî verilere olan güven geçmişte genelde gelişmekte olan ülkelere özgü bir konu olarak işlenirken son dönemde gelişmiş ülkelerde de konunun gündeme geldiği dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda Bloom vd. (2026), ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu (BLS) Başkanının 1 Ağustos 2025'te görevden alınmasını resmî istatistiklere yönelik bir güven şoku olarak ele almakta ve bu vakanın ekonomik faturasını tahmin etmektedir.

Türkiye'de 2021 sonrası dönemde hızla artan enflasyon ve resmî enflasyon ölçümüne dair alevlenen tartışmalar, kendine özgü bir vaka olarak incelenmeyi hak etmektedir. Bu çerçevede izleyen bölümde, oluşturduğumuz güvensizlik algısı endeksinin sonuçlarını yukarıda sıraladığımız tarihsel gelişmelerle ilişkilendirerek yorumluyoruz.

5. Endeks Sonuçları ve Yorumlanması

Oluşturduğumuz güven(sizlik) endeksi Grafik 5'te sunulmaktadır. Endeksin yükselmesi, haber sitelerinin ima ettiği güvensizlik algısının arttığını göstermektedir. Buna göre, medyada yer alan haberlerde resmî enflasyon verilerine olan bakış 2016 sonundan pandemiye kadar genel olarak bozulmuş, 2018 sonunda bozulma hızlanmıştır. İkinci büyük bozulma dalgası, 2022 başından 2023 genel seçimlerine kadar sürmüştür. Endeks, 2023 ortalarında zirveye ulaşarak 2018 öncesi döneme kıyasla yaklaşık 3 katına çıkmıştır.

Endekste yaşanan kırılmalar ve yön değişimlerinin enflasyonun sıçradığı dönemlerin yanı sıra TÜİK ve ekonomi yönetimlerinde kritik değişiklikler yaşanan tarihlerle de büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir.

Ağustos 2018'deki kur krizi ve Ekim 2018'deki TÜİK yönetim değişikliklerini takip eden dönemde endekste artış, yani algıdaki bozulma belirginleşmiştir. Endeks 2021 sonlarında enflasyondaki ani patlama ve ardından TÜİK başkan değişikliği ile yeniden hızla yükselmeye başlamıştır. Bu dönemde güveni etkileme potansiyeli olan idari kararların sıklaştığı görülmektedir: Mayıs 2022'de TÜİK Fiyat İstatistikleri Dairesi Başkanının görevinden istifa etmesi, ardından Haziran 2022 tarihinde TÜİK'in ortalama madde fiyatlarını yayınlamayı durdurması⁷ gibi gelişmeler bu döneme denk gelmektedir. Genel olarak 2020 ve 2023 yılları arasında TÜİK üst yönetiminde çok sayıda

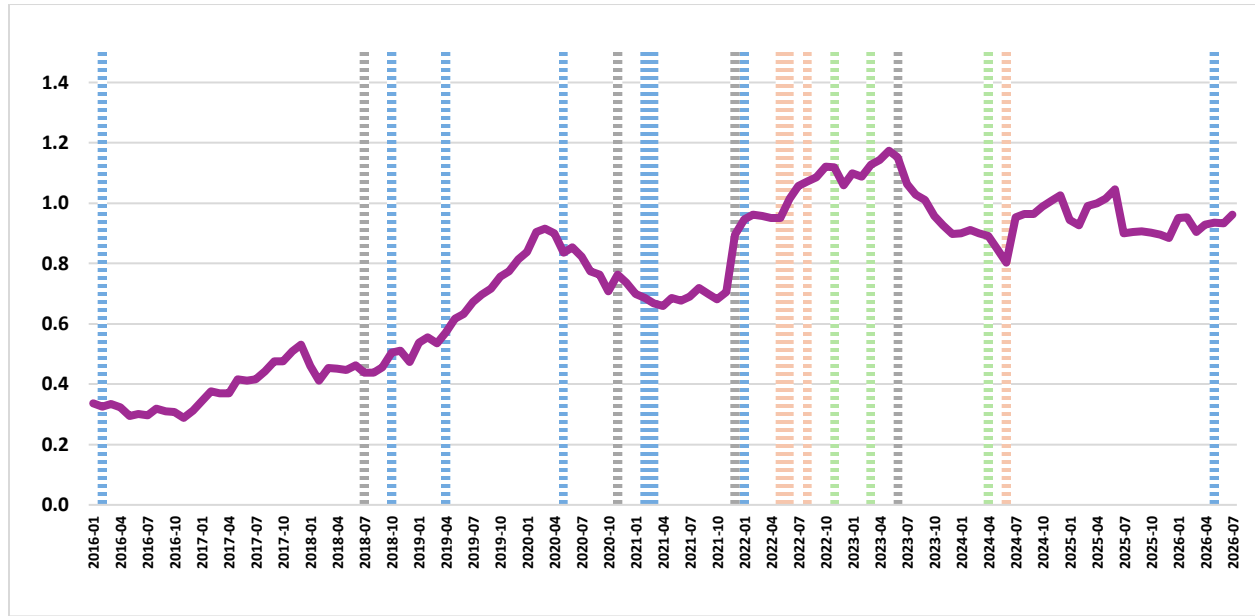
⁷ TÜİK madde fiyatlarının yayınlanmasını durdurma gerekçesini şu ifadelerle açıklamıştır: “Bu doğrultuda, TÜFE kapsamında yayımlanmakta olan bazı tabloların sunum şekli ve içeriği konusunda, piyasadaki fiyat hareketlerinin kullanıcılar tarafından daha doğru okunması ve takip edilmesine imkân verecek bazı düzenlemeler yapılmıştır. Aylık bazda yayımlanmakta olan ortalama madde fiyatlarına ilişkin tablonun da kamuoyunda yanlış anlama ve yanıltıcı değerlendirmelere sebebiyet verdiği için, Mayıs 2022 TÜFE sonuçlarının yayımlandığı tarihten itibaren güncellenmemesine karar verilmiştir. Bunun yerine Harcama Gruplarına Göre Endeks Sonuçları tablosunun kapsamı genişletilerek, amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflaması-COICOP 4'lü düzey yerine, daha ayrıntılı endeks değişimlerini içeren ve COICOP 5'li düzeye denk gelen 144 temel başlık için endeks sonuçlarının yayımlanmasına başlanmıştır.”

görevden alma ve atamanın olması, güvenin zayıflamasına ve kalıcı hale gelmesine katkıda bulunmuş olabilir.

Bütün bu gelişmelerin sonrasında kamuoyunda enflasyon ölçümünü sorgulayan tartışma ve spekülasyonlar artınca, Mayıs 2023'te TÜİK bir duyuru yayınlayarak verilerin uluslararası standartlara uygun ve şeffaf bir biçimde hesaplanıp açıklandığını vurgulama gereği duymuştur.⁸

Bulgularımız, Mayıs 2023'te genel seçimlerin ardından ekonomi yönetiminin değişmesini takip eden dönemde, enflasyon ölçümüne dönük algıda bir iyileşme olduğuna işaret etmektedir (güvensizlik endeksi düşmektedir). Bu tarihten sonra TÜİK'in yayınladığı enflasyon verisi ile İTO ve KKTC enflasyon verileri arasındaki farkın da gözle görülür bir biçimde azaldığı dikkat çekmekle beraber enflasyon verisine olan güven eski seviyelerine geri dönememiştir (Grafik 2).

Grafik 5 Algı/Güvensizlik Endeksi

Not: Mavi sütunlar TÜİK Başkan değişikliklerini, griler Hazine ve Maliye Bakanı değişikliklerini, yeşiller yargı sürecini, kırmızılar ise veri şeffaflığına dair gelişmeleri göstermektedir. Detaylar Tablo 1'de sunulmaktadır.

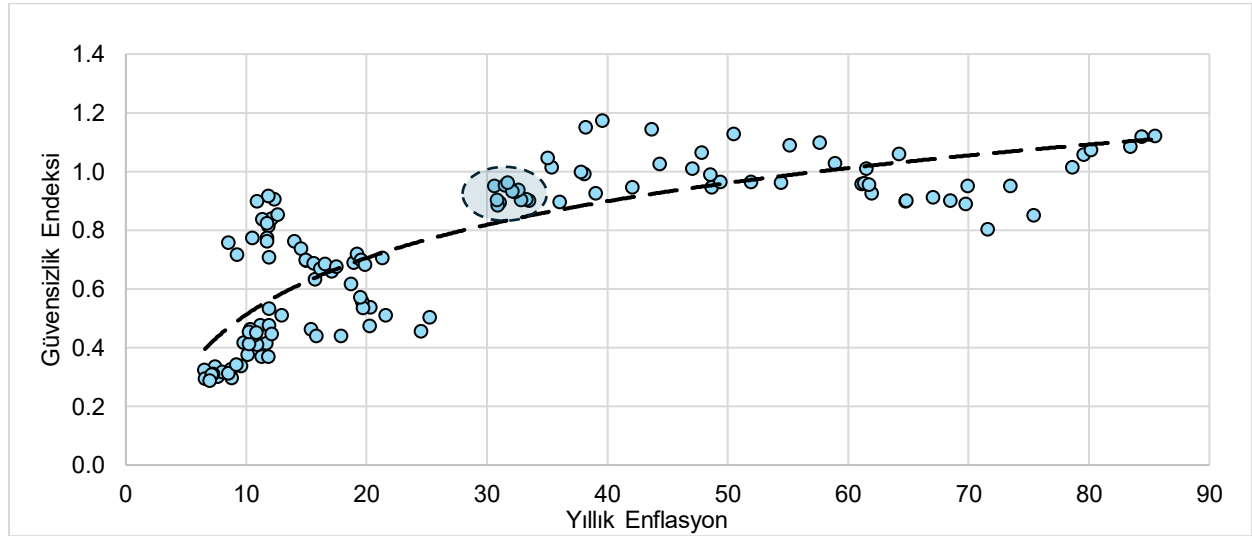
Tablo 1'de özetlendiği gibi, madde fiyatlarının yayınlanması talepleri ve buna dair hukuki süreç seçim sonrasında da kamuoyu gündemini meşgul etmeye devam etmiştir. Haziran 2024'te TÜİK'in

⁸ "Son günlerde Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) enflasyon, istihdam, büyüme gibi alanlarda yayımladığı temel ekonomik göstergelerin şüpheli ve tartışmalı olduğu yönünde yer alan iddialar ortaya atılmaktadır. Ayrıca DİSK tarafından açılan bir dava işaret edilerek "TÜİK'e açtığımız davayı kazandık" şeklinde haberler yapılmaktadır. Bu iddialara cevaben Kurumumuzca aşağıda yer alan açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür: TÜİK, uluslararası standartlara uygun, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik, şeffaflık, bilimsellik ve karşılaştırılabilirlik ilkeleri doğrultusunda istatistikler üretmekte ve yayımlamaktadır. TÜİK, istatistik üretim ve yayımlama süreçlerinde, ulusal ve uluslararası kullanıcıların ihtiyaç ve önceliklerini dikkate alan Avrupa İstatistikleri Uygulama Esasları (CoP)'na bağlı kalmakta ve tüm süreçler için Jenerik İstatistiksel İş Süreçleri Modeline uygun olarak bilimsel ve uluslararası standartlara uygun olarak izleme, inceleme, değerlendirme ve kontrol çalışmaları yapmaktadır."

ortalama madde fiyatlarının hesaplanmadığını ve bilgi talebinin karşılanamayacağını açıklamasının ardından, endeksin tekrar yükseldiği, yani haberlerde resmî enflasyon verilerine bakışın tekrar bozulduğu görülmektedir. Elbette anılan dönemlerde genel olarak güveni etkileyen birçok farklı faktör bir arada yaşanmıştır. Yine de endekste bazı kırılma noktalarının kritik idari ve hukuki süreçlerle örtüşmesi, bu tip faktörlerin kamuoyu algısı üzerinde etkili olduğunu düşündürmektedir.

Grafik 6, enflasyon seviyesi ile güvensizlik derecesi arasında kaba bir pozitif ilişki bulunduğuna işaret etmektedir. Yüksek enflasyon ortamında görece fiyatlardaki ayrışmalar hissedilen ve ölçülen enflasyon arasındaki farkı etkileyebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, enflasyonun %30 civarında seyrettiği 2026 itibarıyla ölçüme olan güvenin henüz düzelmemesi, beklenen bir durum olarak görülebilir. Ancak bu dönemde (yuvarlak taralı alan) güvensizlik derecesinin enflasyonun ima ettiği düzeylerin üzerinde olduğu dikkat çekmektedir.

Grafik 6 TÜİK Enflasyon Oranı ve Algı/Güvensizlik Endeksi

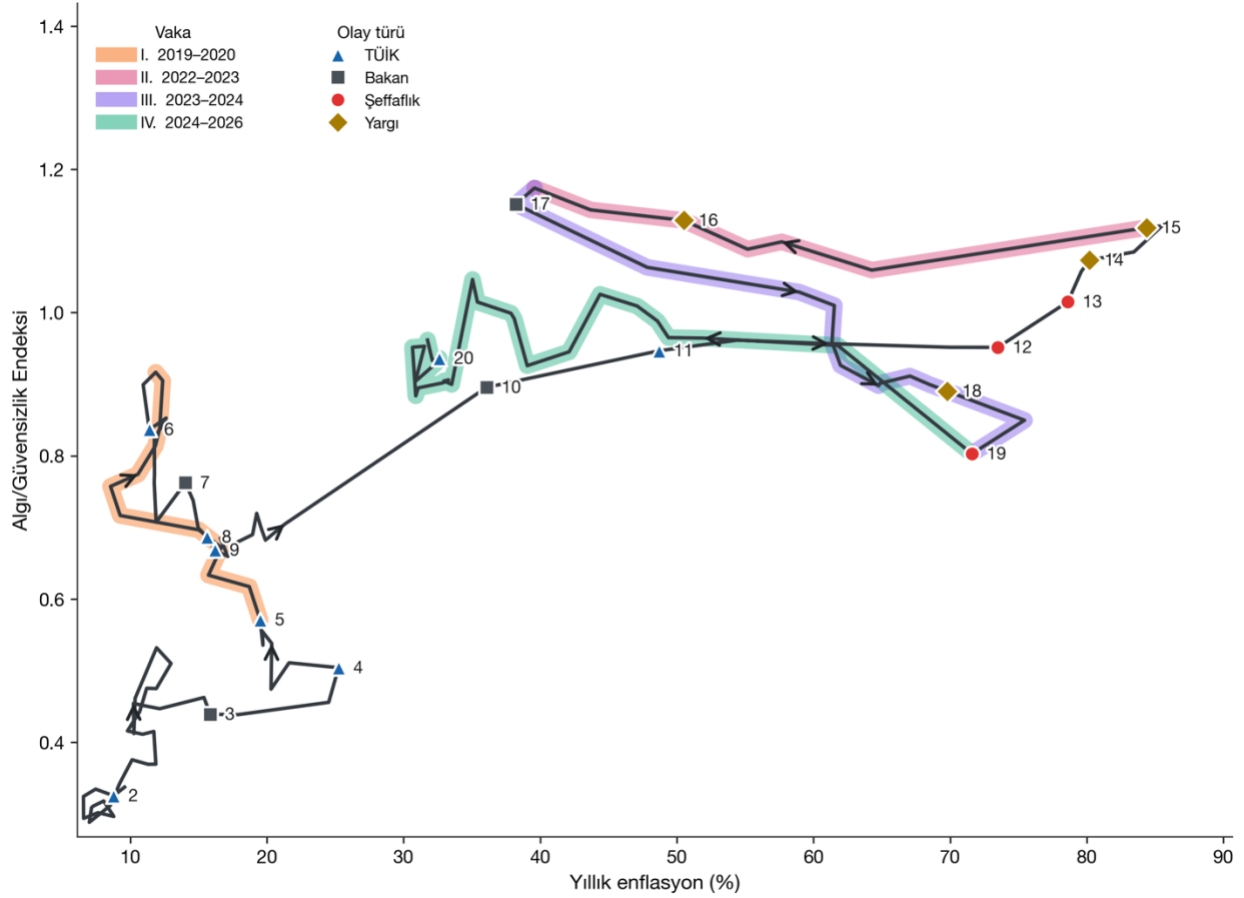

Not: Grafik 2016 Ocak-2026 Temmuz aylarını kapsamaktadır. Her nokta bir aya karşılık gelmekte olup kesikli çizgi logaritmik eğilimi göstermektedir.

Grafik 7'de zaman boyutu da korunacak şekilde, enflasyon ve güvensizlik endeksi birlikte gösterilmektedir. Örneklem döneminde özellikle endeksin enflasyondan ayrıştığı dört evre öne çıkmaktadır. Her bir evre, grafikte farklı bir renkle taranmıştır. Birinci olarak, Nisan 2019 ile Mart 2020 arasında enflasyon %19,5'ten %11,9'a gerilerken endeks aksi yönde hareket ederek 0,57'den 0,92'ye çıkmış, yani %60,5 oranında yükselmiştir. Bu tarihler TÜİK üst yönetiminde atamaların yapıldığı döneme denk gelmektedir. İkinci olarak, Kasım 2022 ile Mayıs 2023 arasında enflasyon yaklaşık %84,4'ten %39,6'ya gerilerken aynı dönemde endeks 1,1 etrafında sabit seyretmiş ve Mayıs 2023'te 1,17 ile örneklem dönemindeki en yüksek değerine ulaşmıştır. 2023 genel seçimlerinin hemen öncesine denk gelen bu dönemde resmî enflasyon ölçümü konusundaki tartışmalar zirveye vurmuştur. Üçüncüsü, seçimlerin ardından enflasyon Haziran 2024'e kadar %71,6'ya yükselirken endeks 1,17'den 0,8'e gerilemiştir. Yani enflasyon yükseldiği halde basında enflasyon ölçümüne dair güven algısı belirgin biçimde iyileşmiştir. Bu gelişme, o dönemde iş başına gelen ekonomik aktörlere duyulan güvenle ilişkili olabilir. Dördüncüsü ise

Haziran 2024 ve Temmuz 2026 arasında enflasyonun %71,6'dan %31,8'e düşmesine rağmen endeksin kısmen bozularak 0,96 seviyesine çıkmasıdır.

Grafik 7 Enflasyon ve Güven Algısı (Faz Diyagramı)

Not: Grafikteki numaralar, Tablo 1'de detayları verildiği şekilde, endekse etki edebilecek önemli vakaları göstermektedir.

Bu gözlemler, enflasyon ölçümüne ilişkin algıdaki bozulmanın yüksek enflasyondan kaynaklanan geçici bir durumdan ziyade daha derin bir güven kaybından kaynaklanıyor olabileceğine işaret etmektedir. Bu dört evrenin ortak özelliği, endeksteki hareketin enflasyonun yönüyle değil, resmî istatistiğin üretim ve paylaşım süreçlerine ilişkin gelişmelerle örtüşmesidir. Enflasyonun sıçradığı dönemlerde endeksin de bozulması beklenen bir sonuçtur, ancak endeksteki asıl kırılmaların TÜİK yönetimindeki değişiklikler, fiyat istatistikleri birimi ile ilişkili görev değişimleri ve madde fiyatlarının paylaşımına dair idari ve hukuki süreçlerle eş zamanlı ortaya çıkması, güven algısının enflasyon seviyesinden bağımsız bir kurumsal boyutu bulunduğuna işaret etmektedir.

6. Basında Siyasi Kutuplaşma ve Güvensizlik Endeksleri

Endeksimiz haberlere dayalı olarak oluşturulduğundan, çalışmada haber sitelerinin bakış açılarındaki çeşitliliği de gözlemlene şansımız bulunuyor. Gillitzer, Prasad ve Robinson (2021), ABD ve Avustralya'da tüketicilerin, destekledikleri siyasi parti iktidardayken muhalefet partisi

tarafklarlarına göre daha düşük enflasyon beklediklerini göstermektedir. Siyasal tutumların enflasyon beklentileriyle ilişkili olabileceğini gösteren bu bulgu, TÜİK'in enflasyon verilerine yönelik güven tartışmasının muhalif ve muhalif olmayan haber kaynaklarındaki algı/yorum farklılaşmasını incelemeye değır kılmaktadır.

Bu doğrultuda, endeksimizi siyaseten muhalif ve muhalif olmayan haber siteleri ayırımına göre de hesapladık. Muhalif ve muhalif olmayan haber kanalları ayırımını yaparken medya sahipliğine göre belirleyen Bowles vd. (2025) ile Twitter'da (yeni adı X) kullanıcıların haber paylaşımı davranışına göre yayınları konumlandıran Metin ve Ramaciotti Morales (2024) çalışmalarından faydalandık. Buna göre on adet muhalif, on adet muhalif olmayan haber sitesindeki haberleri topladık. Muhalif haber siteleri olarak Birgün, Cumhuriyet, Sözcü, T24, Gazete Duvar, Dünya, Evrensel, Karar, Korkusuz ve Yeniçağ; muhalif olmayan haber siteleri olarak CNN Türk, Habertürk, Hürriyet, Milliyet, Sabah, TRT Haber, Akşam, Yeni Akit, Yeni Şafak ve Posta kullanılmıştır. Bu 20 haber sitesinin sekizi, Reuters raporlarında yer alan haber siteleridir. Kalan 12 haber sitesinin haberlerinin metinleri ayrıca çekilmiştir. Buna göre (içinde "TÜİK" (veya "Türkiye İstatistik Kurumu") ve "enflasyon" geçen) muhalif haber sitelerinden yaklaşık 21 bin, muhalif olmayan sitelerden 13 bin haber analizde kullanılmıştır.

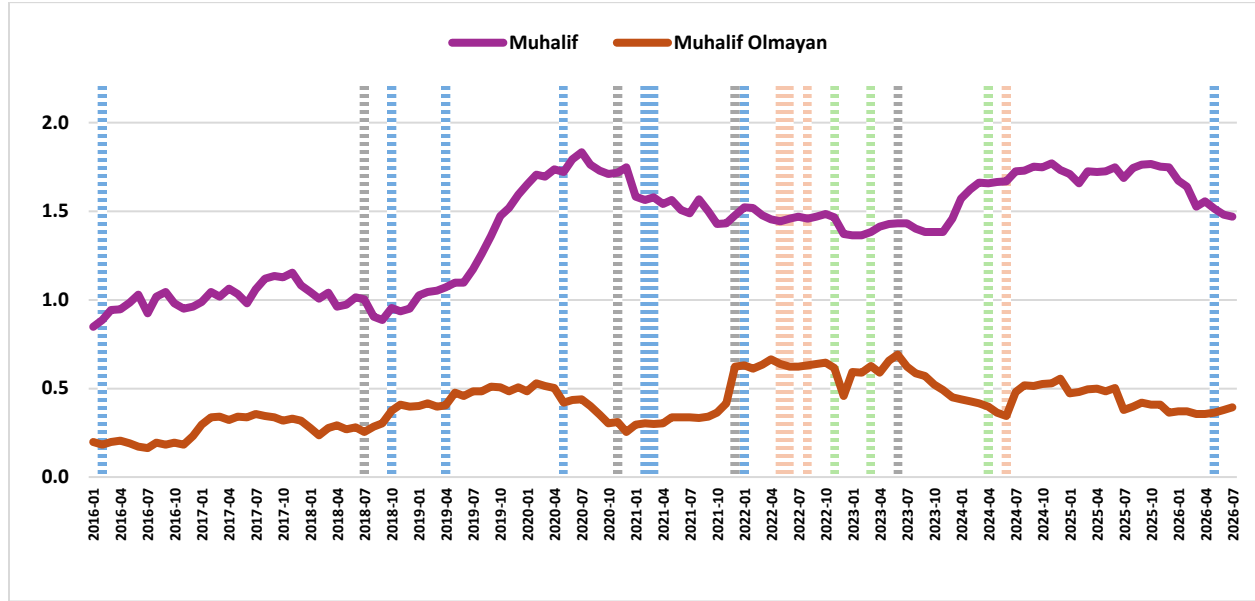
Öncelikle, iki grup arasındaki seviye farkı dikkat çekmektedir. Bütün örneklem dönemi ortalamasında, muhalif sitelere göre enflasyon ölçümüne olan güvensizlik muhalif olmayanların 3,6 katıdır.

Muhalif sitelere göre ölçülen güven algısının, 2018 kur krizinden sonra uzun müddet bozulma eğiliminde olduğu göze çarpmaktadır. Bu dönemde özellikle 3 Ekim 2018'de Eylül aylık enflasyon resmî rakamının %6,3 olarak açıklanmasının hemen ardından fiyat istatistiklerinden sorumlu TÜİK başkan yardımcısının görevden alınması basında yer tutmuştur. Bu ve benzer gelişmelerin oluşturduğumuz algı/güvensizlik endeksini etkileme potansiyeli olduğu açıktır.

Öte yandan, aynı dönemde muhalif olmayan siteler için de güvensizlik endeksinde kayda değır bir bozulma olduğu, ancak Eylül 2019'dan itibaren enflasyonun tek haneye düşmesiyle birlikte endeksin bir yıl içinde kademeli olarak 2018 öncesi normallerine geri döndüğü gözlenmektedir. Diğer bir ifade ile, 2018 kur krizi ve sonrasında yaşananlar, muhalif olmayan haber sitelerinin ima ettiğı algıda kalıcı bir bozulmaya yol açmamıştır.

2021 sonlarında ortaya çıkan ani enflasyonla birlikte muhalif olmayan basında enflasyon ölçüm algısının yeniden bozulduğu göze çarpmaktadır. Muhalif sitelerde ise zaten tarihsel olarak yüksek seviyelerde olan negatif algı bu dönemde ilave bir bozulma göstermemiştir.

Grafik 8 Muhalif ve Muhalif Olmayan Haber Sitelerine Göre Algı/Güvensizlik Endeksleri

Not: Mavi sütunlar TÜİK Başkan değişikliklerini, griler Hazine ve Maliye Bakanı değişikliklerini, yeşiller yargı sürecini, kırmızılar ise veri şeffaflığına dair gelişmeleri göstermektedir. Detaylar Tablo 1'de sunulmaktadır.

Mayıs 2023 seçimleri sonrasında yeni ekonomi yönetiminin işbaşı yapmasının ardından, muhalif olmayan sitelerde güven derecesi belirgin şekilde iyileşmiş, hatta 2024 ortası itibarıyla 2018 öncesine geri dönmüştür. Öte yandan, söz konusu ekonomi yönetimi değişiminin muhalif basın algısı açısından bir değişiklik getirmediği, hatta bu kesim için 2024 ortasından itibaren algı/güvensizlik endeksinin yeniden bozulduğu dikkat çekmektedir. Bu gözlemler, muhalif basının bakışında diğer siyasi olayların da etkili olabildiğine işaret etmektedir.

Haziran 2024'te, ortalama madde fiyatlarının artık hesaplanmadığı ve bu nedenle paylaşılamayacağına dair TÜİK açıklamasından sonra, özellikle muhalif olmayan sitelerin ima ettiği güven bozulmuş, ancak bir müddet sonra normalleşme eğilimine girmiştir. Bu dönemin ardından muhalif basının güvensizlik algısı uzunca bir süre tarihi yüksek seviyelerde seyretmiş; 2026 yılında bir miktar iyileşme göstermesine rağmen 2018 öncesine göre oldukça yüksek seviyelerde kalmıştır.

7. Sonuç ve Genel Değerlendirme

Bu çalışmada, basında yer alan haberler üzerinden resmî enflasyon verilerine yönelik güven algısının zaman içindeki seyrinin izlenmesini mümkün kılan kapsamlı bir endeks geliştirilmektedir. Güven algısındaki temel kırılma noktaları tespit edilmiş ve endeksin seyri haber akışı ile enflasyon gelişmeleri eşliğinde yorumlanmıştır.

Genel endekse dair veriler, enflasyon ölçümü konusundaki güven sorunlarının özellikle 2018 sonlarından itibaren başladığını, 2021'deki ani enflasyon sıçraması ve sonrasındaki idari ve veri kaynaklı gelişmelerin ardından tırmanarak 2023 seçimleri öncesinde zirveye çıktığını göstermektedir. 2023 seçimlerinden sonra yeni bir ekonomi yönetiminin görevi devralması ve

resmî enflasyon verilerinin diğer enflasyon ölçütlerine yaklaşmasının da katkısıyla bu konudaki kaygılar kısmen azalmıştır. Bununla birlikte, 2026 ortası itibarıyla güvensizlik algısı 2018 öncesine kıyasla kayda değer ölçüde yüksek seyretmektedir.

Çalışmada kullandığımız yöntem, basında siyasi kutuplaşmanın yansımalarını incelememize de imkân tanımaktadır. Enflasyon ölçüm algısı konusunda muhalif olan ve olmayan haber kaynakları arasında ciddi farklar bulunmaktadır. 2026 Temmuz'da geline nokta itibarıyla özellikle muhalif kesimde yer alan haberlerin ima ettiği güvensizlik derecesi, 2018 öncesine kıyasla yüksek düzeydedir. Muhalif olmayan mecralarda yayınlanan haberlerin ima ettiği güven algısı önemli oranda düzelmiş görünse de endeks henüz 2018 öncesi düzeylerine dönememiştir.

TÜİK, iktisatçılar ve iktisat politikasını yapanlar için birçok alanda uluslararası standartlarda kaliteli veriler sunmaktadır. Ayrıca 2023 yılından bu yana TÜİK enflasyonu ile diğer göstergeler arasındaki farklar oldukça gerilemiştir. Buna rağmen TÜFE gibi temel bir istatistiğe dair kamuoyundaki algının yeterince düzelmemesi, yayınlanan diğer birçok resmî verinin itibarını etkileme potansiyeli taşımaktadır.

Genel olarak bakıldığında, iktisat politikalarının etkinliği açısından veri ve kurumlara olan bakış kritik önemdedir. Enflasyon rakamına dair güvenin yeterince güçlü olmaması, enflasyon beklentilerini kontrol etmeyi zorlaştırmakta⁹ ve Merkez Bankası'nın fiyat istikrarını sağlaması için daha sıkı para politikası uygulamak durumunda kalmasına neden olarak toplumsal maliyeti artırabilmektedir.

Çalışmamızın bulguları, resmî enflasyon istatistiklerine yönelik güven algısının henüz 2018 öncesi düzeylere dönmediğine ve bu alanda güveni güçlendirecek adımlara ihtiyaç bulunduğu işaret etmektedir. Bu çerçevede, öncelikle TÜİK'in özerk yapısı ve şeffaflığının güçlendirilmesi, akademi ile etkileşim ve iş birliğinin artırılması, detaylı fiyat ve kalite düzeltmesi verilerinin geçmişe dönük erişime açılması gibi adımların gündeme alınması faydalı olabilir.

⁹ Cavallo vd. (2016), resmî enflasyon istatistiklerine güvenmeyen kişilerin, güvenenlere kıyasla ortalama %50 daha yüksek enflasyon beklentisine sahip olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Baker, J. D., & Lam, J. P. (2022). Assessing the credibility of central bank signals: The case of transitory inflation. *Economics Letters*, 220, 110875.
- Bloom, N., Groshen, E. L., Hobbs, D., & Strain, M. R. (2026). *The value of reliable statistics* (No. w35135). National Bureau of Economic Research.
- Bowles, J., Larreguy, H., Liu, S., & Akbiyik, A. (2025). Polarization and exposure to cross-partisan media in an electoral autocracy (CESifo Working Paper No. 12260). CESifo.
- Cavallo, A., Cruces, G., & Perez-Truglia, R. (2016). *Learning from potentially-biased statistics: Household inflation perceptions and expectations in Argentina* (No. w22103). National Bureau of Economic Research.
- de Bandt, O., Bricongne, J.-C., Denes, J., Dhenin, A., de Gaye, A., & Robert, P.-A. (2023). Using the press to construct a new indicator of inflation perceptions in France (Banque de France Working Paper No. 921). Banque de France.
- Gillitzer, C., Prasad, N., & Robinson, T. (2021). Political attitudes and inflation expectations: Evidence and implications. *Journal of Money, Credit and Banking*, 53(4), 605-634.
- Larsen, V. H., Thorsrud, L. A., & Zhulanova, J. (2021). News-driven inflation expectations and information rigidities. *Journal of Monetary Economics*, 117, 507-520.
- Metin, O. F., & Ramaciotti Morales, P. (2024). Tweeting apart: Democratic backsliding, new party cleavage and changing media ownership in Turkey. *Party Politics*, 30(1), 108-125